

Ο Θοδωρής Παπαθεοδώρου γράφει στη **nerit.gr**

02 Φεβρουαρίου 2015

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ, ΕΝΑ ΒΙΒΑΙΟ

Επιμέλεια: Μαρία Σφυρόερα

Κάθε μέρα, κάθε ώρα και στιγμή που έγγραφα τις «Ζωές του Φθινοπώρου», ένα λίγο φθαρμένο και πολύ γοητευτικό σκηνικό μιας άλλης εποχής στηνόταν λέξη τη λέξη μέσα μου. Μιας εποχής που οι άνθρωποι δεν πληκτρολογούσαν καλημέρες, μα τις έλεγαν και τις εννοούσαν. Που δεν χαμογελούσαν σε *selfies* φωτογραφίες, αλλά σε πρόσωπα που αντάμωναν κάθε πρωί. Που ζητούσαν γνώμες, συμπάθειες ή έρωτες κι όχι ανώνυμα και ανόητα *like* στο *Facebook*.

Υπήρχε μια εποχή, όχι πολλά χρόνια πριν, δύσκολη στην καθημερινότητά της, με μόχθο μεγάλο ακόμη και για τα ελάχιστα που σήμερα μας φαίνονται αυτονόητα. Μα ήταν και μια εποχή που οι άνθρωποι νοιάζονταν, μια εποχή που το ατομικό και το συλλογικό ήταν ένα, όχι μόνο γιατί έτσι όριζε η ανάγκη, μα πιο πολύ γιατί έτσι ήθελε η καρδιά.

Ήταν μια εποχή που οι μεγαλύτεροι από εμάς τη γνώρισαν από τα παιδικά τους χρόνια κι οι νεότεροι από τις ασπρόμαυρες ταινίες, μα όλοι γοητευτήκαμε απ' την απλότητα και την αθωότητά της. Μια εποχή που οι χωμάτινες αλάνες γέμιζαν τις γειτονιές με κουρεμένα κεφάλια και αλαλαγμούς, που η αίσθηση της καψαλισμένης σκόνης μπλεκόταν αξεδιάλυτα με τις σκιές των νεραντζιών στους δρόμους, που τα χέρια των κυράδων περνιόνταν σχολαστικά με κολόνια λεμόνι για να φύγει μακριά η μυρωδιά των τσιγαρισμένων κρεμμυδιών πριν βγουν στα κεφαλόσκαλα και στα μπαλκόνια τους για να χαρούν τις ανάσες του δειλινού. Ψημένος ελληνικός καφές στο καμινέτο του γκαζιού, σε σιδερένιες πολυθρόνες οι πιο κοινομημένοι και σε απλά σκαλοπάτια οι πιο ταπεινοί, μελέτη φωτορομάντζων σε «Βεντέτες» και «Θησαυρούς», λουκουμάκια στο χαρτί, φέτες καρπούζι απ' την παγωνιέρα,

νεόφερτο παγωτό Σικάγο ή παραδοσιακό υποβρύχιο, πατσουλιά των κοριτσιών, μπριλ κριμ των αγοριών και μουσκεμένο χώμα απ' το λάστιχο.

Δρόμοι κι άνθρωποι μιας Αθήνας και μιας Ελλάδας που έχει πια χαθεί, νοσταλγικοί και γλυκόπικροι, άλλοτε τρυφεροί άλλοτε σκαιοί, πολλές φορές μονιασμένοι κι άλλες αναπόφευκτα διαιρεμένοι. Μια ν' αγκαλιάζονται και μια να κατατρέχουν ο ένας τον άλλον, βιοπάλη και μόχθος, αγκαλιές και χαμόγελα, μα και κυνηγητά και φυλακίσεις και εξορίες. Ένα κουβάρι με τους φίλους και τους γειτόνους, μα και με τους χαφιέδες και τους τραμπούκους, θεατρίνοι της ζωής στις συνοικίες των ονείρων και στις φάμπρικες της βιοπάλης, ήρωες που μοιάζουν τόσο μακρινοί, μα και τόσο γνώριμοι, τόσο αγαπημένοι.

Κουρασμένος από τούτη τη γονατισμένη αλγεινή εποχή που ζούμε χρόνια τώρα, αλλά κι από εκείνες που είχαν προηγηθεί, εποχές του έξαλλου ατομισμού, της αρπαχτής, του λουλουδοπόλεμου και της τζάμπα μαγκιάς, αυτό τον αλλοτινό κόσμο γύρευα για ν' ακουμπήσω το βλέμμα και τη σκέψη μου. Σ' αυτόν τον κόσμο τον μικρό κι ανθρώπινο γύρευα να στήσω τους ήρωες του βιβλίου μου *Ζωές του Φθινοπώρου*. Εκεί, μέσα στις σελίδες του, σε μια λαϊκή, μα εμβληματική γειτονιά της Αθήνας, γεννιούνται και πεθαίνουν οι επιθυμίες και τα όνειρα των απλών ανθρώπων που έρχονται κάθε δειλινό με το γλυκό αεράκι και χάνονται κάθε αυγή με τη θλιβερή σειρήνα της φάμπρικας. Οι ελπίδες του νεαρού Λουκά, η νοσταλγία του ξεπεσμένου «Κόμη», ο αδιέξοδος έρωτας του μεσόκοπου Αγησίλαου, η γονατισμένη ζωή της εργάτριας Αργυρούλας, ο σκληρός Βλάσης και η εξαπατημένη Φρόσω, η απογοήτευση της Άννας που ικετεύει για δυο λέξεις τρυφερές, ο φιλότιμος Σπύρος κι ο γοητευτικός Αλέκος που την πολιορκούν, αλλά και η θεατρίνα, ο χαφιές, ο τραμπούκος, οι παπατζήδες, οι πόρνες, οι ιδρωμένοι άντρες στα μηχανουργεία και οι γυναίκες που βρίζονται στα κεφαλόσκαλα, πριν αγκαλιαστούν και σταυροφιληθούν ξανά αλλάζοντας λόγια συγγνώμης κι αγάπης.

Θοδωρής Παπαθεοδώρου

Το μυθιστόρημα [Ζωές του φθινοπώρου](#) (2014) κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ψυχογιός (σελ.: 560, τιμή: 18,80 €) καθώς και σε μορφή ebook (ePUB), και είναι το πρώτο μιας διλογίας που εκτυλίσσεται λίγο πριν και κατά τη διάρκεια της Επταετίας.

Ο **ΘΟΔΩΡΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ** γεννήθηκε στα Δίκαια του Έβρου και κατοικεί στην Αθήνα. Έχει δημοσιεύσει δώδεκα μυθιστορήματα ενηλίκων, ένα νεανικό μυθιστόρημα και δύο βιβλία για παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, ενώ έχει συμμετάσχει σε δύο συλλογές διηγημάτων. Ασχολείται επίσης με τη συγγραφή σεναρίων και θεατρικών έργων. Το μυθιστόρημά του ΟΙ ΕΦΤΑ ΟΥΡΑΝΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ τιμήθηκε με το Βραβείο Σύγχρονου Ελληνικού Μυθιστορήματος, ενώ ΤΟ ΑΣΤΡΟΛΟΥΛΟΥΔΟ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ με το Βραβείο Καλύτερου Έργου Μνήμης 2003-2004 στα πλαίσια του 20ού Πανελληνίου Συμποσίου Ποίησης και Πεζογραφίας. Επίσης, το μυθιστόρημα ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ ήταν υποψήφιο για το Βραβείο Αναγνωστών – ΕΚΕΒΙ 2010, και το ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ υποψήφιο για το ίδιο βραβείο το 2012, όπου και κατέλαβε τη δεύτερη θέση στις ψήφους των αναγνωστών και των Λεσχών Ανάγνωσης.

Απόσπασμα από την ΕΙΣΑΓΩΓΗ του βιβλίου:

Αθήνα, 1967

Η

γυναίκα στάθηκε και κοίταξε πίσω της μια τελευταία φορά. Αχνό το φως ακόμη, στα ανατολικά γλύκιζε η αυγή, κορδέλες ρόδινες στεφάνωναν τον Υμηττό, πολλές φορές τις είχε χαζέψει ξημερώματα απ' την ταράτσα. Υπήρχαν νύχτες που δεν την έπιανε ο ύπνος, οι σκέψεις γύριζαν επίμονα στο κεφάλι της, η καρδιά της έτρεμε στο στήθος της, τα μάτια της ορθάνοιχτα,

θάματα κι εφιάλτες αντάμα μέσα στη σκοτεινιά της μικρής κάμαράς της. Υπήρχαν βράδια που, ζεστή και νοτισμένη από την αγρύπνια πάνω στο μπαμπακένιο στρώμα της, ξεμύτιζε στον διάδρομο, ύστερα ανέβαινε νυχοπατώντας τα φαγωμένα σκαλιά κι έβγαινε στην ανοιχτωσιά της ταράτσας. Κάθε φορά στάλιζε στο τοιχάκι της ανατολικής μεριάς κι άφηνε τη ματιά της να ξεκουραστεί στην πανδαισία των χρωμάτων της αυγής. Του μυαλού της τα ταξίδια αμέτρητα εκείνες τις ώρες, θάλασσες του κόσμου που ονειρευόταν να αρμενίσει, λιμάνια μακρινά να δέσει, ολόκληρη τη γη να οργώσει αν το κατάφερνε.

Σαν να χαμογέλασε τώρα που τα σκεφτόταν, αμυδρά, μια στάλα μόνο, λίγο γλυκά, πολύ πικρά. Πώς τα έφερε η ζωή, το ταξίδι που ονειρεύτηκε θα γινόταν με συνοδεία δεξιά ζερβά της, με χειροπέδες δεμένα τα χέρια της, η μοίρα της ήταν ν' αντικρίσει τον ήλιο φεύγοντας σαν δεσμώτης. Όχι πως δεν το περίμενε. Ήξερε σε τι επισφαλή δρόμο περπατούσε, μα πάντα πίστευε πως άξιζε τον κόπο και τον κίνδυνο.

Ήταν άνθρωπος.

Φοβόταν.

Έλπιζε.

Πήρε το βλέμμα της απ' την τριανταφυλλένια αυγή, το σεργιάνισε για λίγο μπρος της, στους δυο ψηλούς φοίνικες πριν απ' την αλάνα και το περιβόλι, στη μεγάλη μουριά με τον ασπρισμένο κορμό στο κέντρο της αυλής, στο πηγάδι και στο πεζούλι, στο ξύλινο παγκάκι και στο χτιστό τραπέζι, εικόνες που αντίκριζε κάθε φορά που κατέβαινε τούτη τη σκάλα, γωνιές που μάζευαν όλη την κοσμοχαλασιά της γειτονιάς και τους ενοίκους του Δουρούτη, άδειες τώρα έστεκαν κι έρημες. Οι άνθρωποι μες στις κάμαρές τους παραφύλαγαν, πίσω από τις μανταλωμένες

πόρτες τους, κρυμμένοι στις τραβηγμένες κουρτίνες τους, βουβοί, αλαφιασμένοι, τρομοκρατημένοι. Δεν τους αδικούσε.

Ένιωσε τα ξένα δάχτυλα να τη σφίγγουν απότομα, σουβλερές δαγκάνες στα μπράτσα της, νύχια αρπακτικά που χώνονταν στη σάρκα της πάνω από το λεπτό ύφασμα της τριμμένης μπλουζας της. Άνοιξε το στόμα της σαν κάτι να ήθελε να πει, μα το έκλεισε χωρίς να βγάλει άχνα. Ήξερε. Άσκοπες θα ήταν οι λέξεις, αυτό που είχε σημασία πια ήταν να καταφέρει να το κρατήσει κλειστό στην ανάκριση. Μόνο αυτό θα μετρούσε. Τίποτε άλλο.

«Προχώρα, μωρή!»

Το χτύπημα στο κεφάλι τη ζάλισε, παραπάτησε, τρέκλισε, οξύς πόνος γέμισε όλο το κορμί της, προμήνυμα για όσα την περίμεναν, για όσα θα έπρεπε να αντέξει. Ο έντονος πόνος επέμεινε, μα δε φώναξε, «αχ» δε βγήκε από το στόμα της. Δεν ήθελε. Μια στριγκλιά, ακόμη και μια φωνή της ήταν αρκετή να τον βγάλει έξω για να τρέξει στο κατόπι της, να τον προδώσει, να τον βάλει σε κίνδυνο θανάσιμο.

Σφιγμένα τα δόντια της, τα χέρια της πιασμένα μπροστά, το κορμί της στητό όσο μπορούσε, δεν ήθελε να τη λυτούνται, δε γύρευε κανενός τη συμπόνια. Βάδισε αργά προς τη μεριά που την καρτέραγαν, με τα χείλια κλειστά, με το

πρόσωπό της ανέκφραστο, με τα μάτια της να κοιτάνε και να μη βλέπουν, έπρεπε να τα συνηθίσει όλα αυτά για τις μέρες που θα έφταναν. Ούτε που στράφηκε να κοιτάξει πίσω· για κάποιο παράθυρο ανοιχτό, για κάποια κουρτίνα μαζεμένη, για δυο μάτια που την αποχαιρετούσαν. Ο αξιωματικός που την καρτέραγε στην άκρη της αυλής παραφύλαγε για κάθε της κίνηση, για κάθε της νεύμα, για κάθε βλέμμα της. Δεν ήθελε να πάρει κανέναν στον λαιμό της.

Οι ανθρώπινες τανάλιες στα τρυφερά μπράτσα της χαλάρωσαν μόλις έφτασαν κοντά στο καμιόνι. Ο λοχαγός τράβηξε μια τζούρα απ' το τσιγάρο του, πέταξε τη γόπα στο χαλίκι, την έλιωσε με το τακούι του και χαμογέλασε κοιτώντας τη με νόημα. Ένα νεύμα του έφτασε, ο στρατονόμος στο τιμόνι έβαλε αμέσως μπρος τη μηχανή κι ο ένας από τους ανθρωποφύλακες την άφησε για μια στιγμή, πιάνοντας τη χειρολαβή για να ανοίξει την πόρτα της καρότσας.

Μια στιγμή ήταν μόνο.

Μα της έφτασε εκείνη η στιγμή.

Η στιγμή που δεν κατάφερε άλλο ν' αντισταθεί. Η στιγμή που σήκωσε το κεφάλι κι άφησε το βλέμμα της να σκαρφαλώσει ψηλά, στη βορινή πλευρά του κτιρίου, στο παραθύρι με τα μικρά τετράγωνα. Η στιγμή που είδε τη μορφή του πίσω απ' το τζάμι, θολό απ' την πρωινή υγρασία, ίσως κι από τα δάκρυά του.

Τον είδε που σήκωσε το χέρι του, που άνοιξε το σιδερένιο μάνταλο και τράβηξε το παράθυρο. Καθαρή η μορφή του πρόβαλε στο άνοιγμα, τα μάτια του ορθάνοιχτα, στιλπνά. Της θύμισε τους αγίους που έβλεπε στα εικονοστάσια, πάντα παρηγορητικοί μες στη θλιμμένη έκφρασή τους, δύναμη κι ελπίδα το κοίταγμά τους, υπόσχεση βουβή η όψη τους. Έτσι στεκόταν και την κοιτούσε τώρα κι αυτός, ένας άγιος τη στιγμή του μαρτυρίου του, όλη η θλίψη του κόσμου μαζεμένη στο πρόσωπό του, όλη η αγάπη μέσα στα βουρκωμένα μάτια του.

Ανοιγόκλεισε τα χείλη του, τον είδε που τα ανοιγόκλεισε, το φως της αυγής είχε δυναμώσει πια. Ήχος κανέναν δε βγήκε απ' το στόμα του, μα τον είδε στην όψη του, τον διάβασε στα χείλη του, καθαρά τον άκουσε να προφέρει τις λέξεις που γύρευε απεγνωσμένα η ψυχή της.

«Σ' αγαπάω...»

Χαμογέλασε αχνά κοιτώντας τον, δύναμη να του δώσει ν' αντέξει και να του δείξει την ευτυχία που έκρυβε η φράση του. Κάτι πήγε να ψελλίσει έπειτα ανοίγοντας και τα δικά της χείλη. Να του ανταποδώσει τη χαρά και τη λύτρωση, να του αφήσει κι αυτή το θυμητάρι της. Δεν πρόλαβε. Το άγριο τράβηγμα στα μαλλιά της κι ένα απότομο σπρώξιμο της δαγκάνας στο μπράτσο της την εμπόδισαν. Μια βλαστήμια σαν άρρωστο φλέμα λέρωσε τη στιγμή. Βρισιές κι αναθέματα, ένα κλομπ στη μέση, δυο σιχτίρια απ' τον λοχαγό που βιαζόταν να γυρίσει πίσω με το θήραμά του.

«Σ' αγαπάω...» ψέλλισε ξανά εκείνος από ψηλά. «Θα σε περιμένω... Πάντα θα σε περιμένω...»

Αυτά ήταν όσα θα τη συνόδευαν. Δεν πρόλαβε να δει τα μάτια του ξανά, δεν πρόλαβε να δει τα χείλη του. Της φόρεσαν μια μαύρη κουκούλα στο κεφάλι και την έσπρωξαν με βιάση.

Σκοτάδι.

Παντού.